בְּרָכוֹת פֶּרֶק ו' מִשְׁנָה ח'

Before eating, every food category gets its own specific ברכה — a person is focused on the הנאה that he may get from the food in front of him. After eating, the only הנאה left is inside that person, that his body was satiated — so in this final Mishnah of פרק ו', we are taught that after-ברכות are said in a general נוסח.

The ברכת המזון is מדאורייתא, said on bread.
The ברכת מעין שלש on שבעת המינים is דרבנן, fashioned on the דאורייתא, just in short. Some hold it is דאורייתא.
On all other foods we say בורא נפשות.

1

אָכַל תְּאֵנִים עֲנָבִים וְרִמּוֹנִים, מְבָרֵךְ אַחֲרֵיהֶן שָׁלֹשׁ בְּרָכוֹת,
דִּבְרֵי רַבָּן גַּמְלִיאֵל. וַחֲכָמִים אוֹמְרִים, בְּרָכָה אַחַת מֵעֵין שָׁלֹשׁ.
רַבִּי עֲקִיבָא אוֹמֵר, אֲפִלּוּ אָכַל שֶׂלֶק וְהוּא מְזוֹנוֹ, מְבָרֵךְ אַחֲרָיו שָׁלֹשׁ בְּרָכוֹת.

If someone ate figs, grapes, or pomegranates, he recites the three ברכות of ברכת המזון — these are the words of Rabban Gamliel. The Chachamim say: one ברכה summarizing the three (מעין שלש). Rabbi Akiva says: even if someone ate a cooked vegetable and it is his main sustenance, he recites the three ברכות after it.

The dispute turns on three verses in דברים ח:ח–י:

- **פסוק ח':** אֶרֶץ חִטָּה וּשְׂעֹרָה וְגֶפֶן וּתְאֵנָה וְרִמּוֹן אֶרֶץ זֵית שֶׁמֶן וּדְבָשׁ (the שבעת המינים).
- **פסוק ט':** אֶרֶץ אֲשֶׁר לֹא בְמִסְכֵּנֻת תֹּאכַל בָּהּ לֶחֶם ("A Land where you will eat bread...").
- **פסוק י':** וְאָכַלְתָּ וְשָׂבָעְתָּ וּבֵרַכְתָּ אֶת ה' אֱלֹהֶיךָ עַל הָאָרֶץ הַטֹּבָה — mapping to the three Biblical ברכות: ברכת = וּבֵרַכְתָּ (Sustenance), **עַל הָאָרֶץ** = ברכת הארץ (the Land), **הַטֹּבָה** = בונה ירושלים (Jerusalem; added by the Chachamim. דברים ג:כה).

Why does פסוק ט' insert a second "אֶרֶץ" mentioning **לֶחֶם** (bread)?

- **Rabban Gamliel:** Reads פסוקים ח'–י' as one unit, so all שבעת המינים get full ברכת המזון. "לֶחֶם" only excludes chewing raw wheat kernels (הכוסס את החטה).
- **The Chachamim hold:** Excluding raw grain is obvious, it is not the normal way of eating wheat (רשב"א, ריטב"א), so פסוק ט's new "אֶרֶץ" interrupts the subject (אֶרֶץ הַפְסִיק הָעִנְיָן) — limiting full ברכת המזון to bread, while the other שבעת המינים get מעין שלש.
- **Rabbi Akiva:** Goes by satisfaction (וְאָכַלְתָּ וְשָׂבָעְתָּ) — even cooked vegetables (שֶׂלֶק), if they are your staple meal, get full ברכת המזון.

2

הַשּׁוֹתֶה מַיִם לְצָמְאוֹ, אוֹמֵר שֶׁהַכֹּל נִהְיָה בִּדְבָרוֹ.
רַבִּי טַרְפוֹן אוֹמֵר, בּוֹרֵא נְפָשׁוֹת רַבּוֹת.

One who drinks water to quench his thirst says שהכל נהיה בדברו. Rabbi Tarfon says: בורא נפשות רבות.

Why does the Mishnah specify לְצָמְאוֹ ("for his thirst")? A ברכה requires genuine physical enjoyment (הנאה). Plain water has no flavor: when you are not thirsty (clearing your throat or swallowing a pill), there is no pleasure — so neither a before-ברכה nor an after-ברכה is said.

Rabbi Tarfon held that you say בורא נפשות before water — either because water gives no nourishment and does not even qualify for the food ברכה of שהכל, only thanking Hashem for filling a basic bodily lack (רא"ה), or the opposite: because water is uniquely vital to life (חשוב), deserving its own life-sustaining ברכה. The Gemara settles the Halacha by living practice: **שהכל before** drinking water for thirst, and **בורא נפשות after** water and all non-שבעת המינים foods.

- **Minimums & timing:** A before-ברכה is said on any amount. An after-ברכה is only said if one ate a כזית (~1 fl oz) of solid food within ~3–4 minutes (כדי אכילת פרס), or a רביעית (~3–3.8 fl oz) of liquid in 1–2 continuous swallows (כדי שתיית רביעית). Hot coffee/tea sipped slowly gets no בורא נפשות — let the last 3–4 oz cool and drink it in one swallow, then you can say a בורא נפשות (מ"ב ר"י:א).
- **When in doubt (ספק):** If one ate bread to satisfaction, say ברכת המזון (דאורייתא). If one ate a full שבעת המינים meal, he should eat another כזית and say מעין שלש (מ"ב ר"ט:י). For בורא נפשות, when in doubt do not recite it.

רַבֵּינוּ עוֹבַדְיָה מִבַּרְטְנוּרָא

מְבָרֵךְ אַחֲרֵיהֶן שָׁלֹשׁ בְּרָכוֹת. דְּכָל שֶׁהוּא מִשִּׁבְעַת הַמִּינִים מְבָרֵךְ אַחֲרָיו שָׁלֹשׁ בְּרָכוֹת, דִּסְבִירָא לֵיהּ לְרַבָּן גַּמְלִיאֵל דְּזוּאֲכַלְתָּ וְשָׂבָעְתָּ וּבֵרַכְתָּ לָאו אַלֶּחֶם בִּלְבַד קְאֵי אֶלָּא אַכָּל שִׁבְעַת הַמִּינִין הַמְּזְכָּרִים לְעֵיל בַּפָּרָשָׁה. וּבְהַאי קְרָא שָׁלֹשׁ בְּרָכוֹת רְמִיזֵי, וּבֵרַכְתָּ זוֹ בִּרְכַּת הַזָּן, עַל הָאָרֶץ זוֹ בִּרְכַּת הָאָרֶץ, הַטּוֹבָה זוֹ בּוֹנֶה יְרוּשָׁלַיִם, וְכֵן הוּא אוֹמֵר (דברים ג) הָהָר הַטּוֹב הַזֶּה: **וַחֲכָמִים אוֹמְרִים בְּרָכָה אַחַת.** מֵעֵין שָׁלֹשׁ בְּרָכוֹת, אִם עֲנָבִים תְּאֵנִים רִמּוֹנִים זֵיתִים וּתְמָרִים אָכַל, מְבָרֵךְ עַל הָעֵץ וְעַל פְּרִי הָעֵץ וְעַל אֶרֶץ חֶמְדָּה טוֹבָה וְכוּ', וְחוֹתֵם עַל הָאָרֶץ וְעַל הַפֵּרוֹת. וּבְאֶרֶץ יִשְׂרָאֵל חוֹתֵם עַל הָאָרֶץ וְעַל פֵּרוֹתֶיהָ. וּבְרָכָה זוֹ עַצְמָהּ מְבָרֵךְ עַל הַיַּיִן אֶלָּא שֶׁפּוֹתֵחַ בָּהּ עַל הַגֶּפֶן וְעַל פְּרִי הַגֶּפֶן. וְעַל כָּל דָּבָר הַנַּעֲשֶׂה מֵחֲמֵשֶׁת מִינֵי דָּגָן, בְּמָקוֹם עַל הָעֵץ וְעַל פְּרִי הָעֵץ, אוֹמֵר עַל הַמִּחְיָה וְעַל הַכַּלְכָּלָה וְחוֹתֵם עַל הָאָרֶץ וְעַל הַמִּחְיָה: **אֲפִלּוּ אָכַל שָׂלָק.** שֶׁל יָרָק, וְהוּא מְזוֹנוֹ, שֶׁסּוֹמֵךְ עָלָיו לְמָזוֹן, מְבָרֵךְ שָׁלֹשׁ בְּרָכוֹת, דְּזוּאֲכַלְתָּ וְשָׂבָעְתָּ אֲבָל מַאי דְּאָכַל קָאֵי. וַהֲלָכָה כַּחֲכָמִים שֶׁאֵין מְבָרְכִין שָׁלֹשׁ בְּרָכוֹת אֶלָּא אַלֶּחֶם, וְעַל שִׁבְעַת הַמִּינִין בְּרָכָה אַחַת מֵעֵין שָׁלֹשׁ, וְעַל כָּל שְׁאָר דְּבָרִים בּוֹרֵא נְפָשׁוֹת רַבּוֹת וְחָסְרוֹנָן. פֵּרוּשׁ חָסְרוֹנָן כְּמוֹ לֶחֶם וּמַיִם שֶׁאִי אֶפְשָׁר לְהִתְקַיֵּם בְּלֹא הֶם, עַל כָּל מָה שֶׁבָּרָא לְהַחֲיוֹת בָּהֶם נֶפֶשׁ כָּל חַי, כְּלוֹמַר עַל כָּל מָה שֶׁבְּעוֹלָם שֶׁגַּם אִם לֹא נִבְרְאוּ יְכוֹלִין הַבְּרִיּוֹת לְהִתְקַיֵּם, וְלֹא נִבְרְאוּ כִּי אִם לְתַעֲנוּג וּלְתוֹסֶפֶת טוֹבָה. וּמִפְּנֵי שֶׁיֵּשׁ בִּבְרָכָה זוֹ שְׁנֵי עִנְיָנִים הַוְיָא בְּרָכָה אֲרֻכָּה וּפוֹתַחַת בְּבָרוּךְ וְחוֹתֶמֶת בְּבָרוּךְ, כִּדְאִיתָא בַּיְרוּשַׁלְמִי שֶׁחוֹתְמִים בָּהּ בָּרוּךְ אַתָּה ה' חֵי הָעוֹלָמִים: **הַשּׁוֹתֶה מַיִם לְצָמְאוֹ.** דַּוְקָא, מְבָרֵךְ שֶׁהַכֹּל. אֲבָל הַשּׁוֹתֶה מַיִם לְבַלֹּעַ מַאֲכָל שֶׁנִּתְחַב לוֹ בִּגְרוֹנוֹ וְכֵיוֹצֵא בָּזֶה אֵינוֹ מְבָרֵךְ: **רַבִּי טַרְפוֹן אוֹמֵר בּוֹרֵא נְפָשׁוֹת רַבּוֹת.** מְבָרֵךְ לְפָנָיו שְׁתִיַּת הַמַּיִם. וְאֵין הֲלָכָה כְּרַבִּי טַרְפוֹן, אֶלָּא לְפָנָיהֶם מְבָרֵךְ שֶׁהַכֹּל וּלְאַחֲרֵיהֶם בּוֹרֵא נְפָשׁוֹת רַבּוֹת: